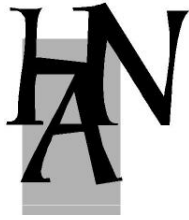

Bestrijdingsmiddelen
De verstandsverbijstering van belangenorganisaties

Stiching Heidelberg Appeal Nederland
5/4/2001

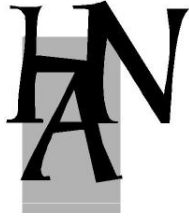
De verstandsverbijstering van belangenorganisaties

Gedragstoornissen bij kinderen was tot op heden min of meer het werkterrein van de zorg, dat wil zeggen jeugdhulpverlening, (gespecialiseerde) ziekenhuizen en dergelijke. Aan dat rijtje kunnen we nu Stichting Natuur en Milieu (SNM) en de Consumentenbond toevoegen. In een recentelijk uitgebracht document met de titel 'Verliezen we het verstand' zijn gedragstoornissen bij kinderen, althans voor een deel, niet het gevolg van genetische, psycho-sociale dan wel neurologische factoren. Gewasbeschermingsmiddelen, organofosfaten en carbamaten in het bijzonder, vormen de risicofactor van betekenis, aldus beide organisaties. Maken risico's op het krijgen van kanker geen indruk meer, bij vermeende risico's voor het nageslacht in relatie tot voedsel spitst iedereen weer de oren. Maatschappelijke organisaties hebben nu eenmaal belangen te verdedigen en daarmee is een 'sense of urgency' noodzakelijk om de boodschap aan media en politiek te verkopen. Een genuanceerde kijk op zaken maakt daar in ieder geval geen onderdeel van uit.

De gevaren van de primaire sector lijken velerlei blijkens de documenten en artikelen die worden verspreid door organisaties als SNM. Werd er in 1997 nog gesproken van een verwachte (maar uiteraard uitgebleven) toename van het aantal gevallen van kanker als gevolg van het mestoverschot (nitraat, weet u nog wel), anno 2001 hebben de gewasbeschermingsmiddelen de fakkel der volksgezondheids- en milieurisico's volledig overgenomen in een schier eindeloze afwisseling van mediagenieke thema's. De aandacht van politiek, media en publiek wordt zo vastgehouden. Gezien de gebrekkige voorspellende kracht van de in het verleden geprofeteerde rampen mag ook deze keer op voorhand sceptisch worden gereageerd op dit document. Het Ritox (het toxicologische onderzoeksinstituut van de universiteit Utrecht) heeft eind vorig jaar in dit dagblad kritisch gereageerd. Het is goed om te zien dat in toenemende mate universitaire onderzoeksinstituten betrokkenheid tonen in dergelijke discussies.

Wat Creutzfeldt-Jacob II is bij de BSE problematiek zijn cognitieve stoornissen bij gewasbeschermingsmiddelen. Althans, een dergelijke vergelijking dringt zich op bij het lezen van het SNM-Consumentenbonddocument. Niet dat ze expliciet wordt genoemd, maar gezien de mediahype rondom BSE lijkt de keus om aandacht te vestigen op het centraalzenuwstelsel in relatie tot gewasbeschermingsmiddelen -en dat nog wel van kinderen tussen de 1 en 6 jaar- een goed gekozen mediatarget. Meer dan 50 000 kinderen zouden per dag normoverschrijdende hoeveelheden 'landbouwgif' met neurotoxische werking binnenkrijgen via het voedsel, althans afgezet tegen de Amerikaanse normstelling zoals gebruikt in het onderzoek. De hersenontwikkeling van vele kinderen zou zo in gevaar worden gebracht. De vraag is natuurlijk of deze stelling enig wetenschappelijke fundament kent en daarmee enige waarheidsgehalte.

Het antwoord is nee. Enige onderbouwing van deze stelling wordt in het SNM-Consumentenbonddocument niet gegeven en is ook afwezig in de wetenschappelijke wereld. Ondanks het feit dat de Amerikaanse National Research Council (NRC) in het geciteerde rapport 'Pesticides in the diets of infants and children' haar zorgen uit over dergelijke gewasbeschermingsmiddelen lag die zorg vooral op het vlak van ontbrekende data en hield het zich verre van boude uitspraken zoals door SNM en de Consumentenbond zijn gedaan. Daarnaast heeft de NRC benadrukt dat er niet gekeken is naar belangrijke thema's zoals natuurlijke toxines in voedsel versus gewasbeschermingsmiddelenresiduen, consumptiepatronen in relatie tot volksgezondheid, en dergelijke. Alleen neurotoxische gewasbeschermingsmiddelenresiduen en de gezondheid van kinderen is aan de orde gesteld. De resultaten van het NRC onderzoek, dat in hoofdzaak als conclusie had dat er meer onderzoek nodig was, kent dus bovengenoemde beperkingen die het zelf heeft benoemd in de samenvatting. Bovendien is deze NRC studie uitgebracht in 1993. Belangrijk daarin is dat de

voortgang van het wetenschappelijk onderzoek in dit veld niet die data heeft opgeleverd die de zorgen, geuit door de NRC, heeft bevestigd.

Stichting Natuur en Milieu en de Consumentenbond hebben met hun document wederom een poging gedaan een volksgezondheidsrisico van minimale betekenis onder de aandacht te brengen op basis van uit zijn verband gehaalde en selectief geciteerde wetenschappelijke resultaten en niet onderbouwde speculaties. De daarbij behorende remedie is eenvoudig en telkens dezelfde. Alleen het eten van biologische producten kan bescherming bieden. De politiek-ideologische richting van belangenorganisaties bepaalt welke voedselveiligheidsthema's de nadruk krijgen, in dit geval gewasbeschermingsmiddelen gezien het feit dat daarmee de zaak van de biologische landbouw mee is gediend. Daarmee wordt de aandacht afgeleid van voedselveiligheidsthema's die er werkelijk toe doen. Microbiële besmettingen, eenzijdig en teveel eten, te weinig groente en fruit zijn de thema's die nadruk verdienen aangezien daar de volksgezondheidswinst geboekt kan worden. Dat zijn de wetenschappelijke feiten van waaruit geadviseerd en gehandeld behoort te worden. Het opvallende is dat de bovengenoemde NRC studie de samenvatting juist begint met de veelzeggende opmerking dat gewasbeschermingsmiddelen hebben bijgedragen aan de verbetering van de volksgezondheid vanwege de grotere beschikbaarheid van groente en fruit. Een wetenschappelijk goed onderbouwde stelling die wij niet hebben teruggevonden in het SNM-Consumentenbonddocument. De Consumentenbond in het bijzonder, die als belangenbehartiger met draagvlak de consument ten dienste behoort te zijn, zou beter moeten weten. Het is laakbaar dat een poging wordt gedaan met dit alarmistische document de burger af te houden van die voedingsmiddelen die werkelijk de gezondheid positief beïnvloeden, te weten groente en fruit.

Dr. J.C. Hanekamp, stichting HAN

Prof. Dr. A. Bast, Universiteit Maastricht